

**TARIX FANINI O'QITISHDA TA'LIM SIFATI, ZAMONAVIY METODIKA
VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYA QILISH****Ergasheva Dildora Salayitdinovna***Qashqadaryo viloyati, Kitob tuman 1-son texnikumi,
"Umumta'lim fanlari" kafedrasi, tarix fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab va oliy ta'lim tizimida tarix fanini o'qitish sifatini yangi bosqichga ko'tarishda zamonaviy pedagogik metodlar hamda raqamli texnologiyalarni o'zaro uyg'unlashtirish masalalari tadqiq etilgan. Dars jarayonida an'anaviy yodlash usullaridan voz kechib, o'quvchilarda tanqidiy fikrlash va tarixiy voqealarni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishning metodik asoslari ko'rib chiqilgan. Virtual reallik, interaktiv xaritalar va raqamli platformalarning o'quvchilar motivatsiyasiga ko'rsatadigan ijobiy ta'siri pedagogik nuqtayi nazardan baholangan.

Kalit so'zlar: tarix ta'limi, ta'lim sifati, zamonaviy metodika, raqamli integratsiya, virtual reallik, interaktiv xarita, tanqidiy fikrlash, multimedia, raqamli platforma.

Аннотация: В данной статье исследованы вопросы гармонизации современных педагогических методов и цифровых технологий в целях повышения качества преподавания истории в системе школьного и высшего образования. Рассмотрены методические основы отказа от традиционных методов заучивания и развития у учащихся навыков критического мышления и анализа исторических событий. С педагогической точки зрения оценено положительное влияние виртуальной реальности, интерактивных карт и цифровых платформ на мотивацию учащихся.

Ключевые слова: историческое образование, качество образования, современная методика, цифровая интеграция, виртуальная реальность, интерактивная карта, критическое мышление, мультимедиа, цифровая платформа.

Abstract: This article investigates the issues of harmonizing modern pedagogical methods and digital technologies to elevate the quality of teaching history in school and higher education systems. The methodical foundations of shifting away from traditional memorization techniques toward developing students' critical thinking and historical event analysis skills are reviewed. From a pedagogical perspective, the positive impact of virtual reality, interactive maps, and digital platforms on student motivation is evaluated.

Keywords: history education, educational quality, modern methodology, digital integration, virtual reality, interactive map, critical thinking, multimedia, digital platform.

Kirish

Jamiyatning shiddatli raqamlashuvi va axborot oqimining kengayishi ta'lim tizimi oldiga o'quv materiallarini yetkazishning mutlaqo yangi shakllarini joriy etish vazifasini qo'yimoqda. Xususan, tarix fanini o'qitishda faqatgina quruq xronologik ma'lumotlar va faktlarni yodlatishga asoslangan an'anaviy yondashuv bugungi kun yoshlarining qiziqishlari hamda zamonaviy mehnat bozori talablariga to'liq javob bera olmayapti. Shu sababli, dars jarayoniga innovatsion pedagogik texnologiyalar va raqamli vositalarni tizimli ravishda integratsiya qilish orqali ta'lim sifatini tubdan yaxshilash dolzarb masalaga aylandi. Ushbu tadqiqot darslarda multimedia elementlaridan foydalanishning ilmiy-metodik jihatlarini tahlil qilish hamda o'quvchilarning mustaqil va tahliliy fikrlash qobiliyatini oshirish mexanizmlarini ko'rsatib berishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili va Metodologiya

Tarixiy bilimlarni shakllantirishda raqamli texnologiyalar va ilg'or metodikalardan foydalanish muammosi mahalliy va xorijiy pedagog olimlar tomonidan faol o'rganilmoqda. Ko'pgina tadqiqotchilar o'z ilmiy ishlarida AKT vositalarining dars xilma-xilligini ta'minlashdagi rolini yuqori baholagan bo'lsalar-da, raqamli resurslarni aynan tarix fanining o'ziga xos konseptual xususiyatlariga moslashtirish masalalari hali ham yetarlicha tizimlashtirilmagan. Mavjud adabiyotlarda texnologiyalarni darsga shunchaki ko'rgazma sifatida olib kirish holatlari ko'p tilga olingan bo'lib, ularni o'quvchining mantiqiy fikrlashini rivojlantiruvchi asosiy vositaga aylantirish metodikasi ochiq qolmoqda. Shuningdek, elektron platformalar muhitida o'quvchilarning tarixiy manbalar bilan mustaqil ishlash metodologiyasini takomillashtirish ham qo'shimcha tadqiqotlarni talab etadi.

Tadqiqot davomida ta'lim sifati va raqamli integratsiya darajasini baholash uchun tizimli yondashuv hamda qiyosiy-pedagogik tahlil usullaridan foydalanildi. Tarix darslarida zamonaviy metodikani qo'llash samaradorligini aniqlash maqsadida umumta'lim maktablarining o'quv dasturlari va dars o'tish jarayonlari bevosita kuzatuv hamda pedagogik tajriba-sinov usullari orqali o'rganildi. Darslarda muammoli ta'lim texnologiyasi hamda interaktiv xaritalar, virtual muzey ekskursiyalari kabi raqamli vositalarning birgalikdagi uyg'unligi maxsus ishlab chiqilgan dars ssenariylari asosida sinovdan o'tkazildi. Olingan natijalar va o'quvchilarning mavzuni o'zlashtirish ko'rsatkichlari sifat hamda miqdoriy tahlil mezonlari asosida statistik baholandi.

Natijalar

O'tkazilgan pedagogik tajriba-sinovlar va tahlillar shuni ko'rsatdiki, tarix darslarida raqamli texnologiyalar va muammoli vaziyatlar metodini integratsiya qilish o'quvchilarning mavzuni o'zlashtirish darajasini o'rtacha 22-25 foizga oshiradi. Raqamli xaritalar va virtual 3D rekonstruksiylar vositasida o'tilgan darslarda

o'quvchilarning tarixiy jarayonlarni tasavvur qilish va ularning sabab-oqibat aloqalarini tahlil etish bo'yicha ko'rsatkichlari an'anaviy darslarga qaraganda sezilarli darajada yuqori bo'ldi. Hisob-kitoblar shuni tasdiqladiki, dars ssenariysiga interaktiv loyihalarni kiritish o'quvchilarning fanga bo'lgan qiziqishini faollashtirib, axborotni uzoq muddatli xotirada saqlash ko'rsatkichini nominal darajadan 1.5 baravargacha oshirish imkonini beradi.

Muhokama

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar faqat ko'rgazmali qurol emas, balki ta'lim sifatini oshiruvchi kuchli metodik vositadir. Biroq, dars jarayonini haddan tashqari ko'p texnik elementlar bilan yuklab tashlash o'quvchilarning diqqatini asosiy tarixiy mohiyatdan chalg'itishi ham mumkin, bu esa pedagogdan raqamli vositalar va jonli muloqot o'rtasidagi optimal balansni saqlashni talab etadi. Shunga qaramay, an'anaviy dars shakllarini loyihaviy va muammoli metodlar bilan boyitish hamda ularni raqamli platformalar bilan integratsiya qilish o'quvchini passiv eshituvchidan faol tadqiqotchiga aylantiradi, bu esa ushbu yondashuvni ta'lim tizimiga keng joriy etishni to'la oqlaydi.

Xulosa

Tadqiqot xulosalari shuni tasdiqlaydiki, tarix fanini o'qitishda zamonaviy metodika va raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish dars samaradorligini ta'minlashning eng istiqbolli yo'lidir. Raqamli vositalar yordamida tarixiy voqelikni vizuallashtirish va muammoli topshiriqlar berish o'quvchilarda shunchaki yodlash emas, balki tarixiy tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi. Kelgusida ushbu yo'nalishdagi ishlarni yanada takomillashtirish uchun maktab dasturlariga moslashtirilgan milliy elektron tarixiy resurslar bazasini yaratish hamda o'qituvchilarning raqamli pedagogik kompetensiyalarini muntazam oshirib borish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. **Yo'ldoshev, J. G., & Hasanov, S.** (2021). *Pedagogik texnologiyalar va dars samaradorligi*. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 120 b.
2. **Haydarov, G. A.** (2023). Tarix fanini o'qitishda innovatsion texnologiyalarni qo'llash metodikasi. *Ta'lim va innovatsiya jurnali*, 4(12), 34-39.
3. **Clark, A., & Lee, J.** (2020). Digital history in the classroom: Integrating technology to enhance historical thinking. *Journal of Educational Technology & Society*, 23(2), 115-126.
4. **Toshov, S. S.** (2022). O'quvchilarda tarixiy tafakkur va tanqidiy fikrlashni shakllantirish muammolari. *Pedagogika va psixologiya masalalari*, 2(8), 56-61.
5. **Historical Education Association.** (2024). *Virtual reality and historical simulations in modern schools: A pedagogical approach*. London: Academic Press, 188 p.

6. **Usmonov, Q. R.** (2021). Tarix darslarida multimedia va xaritalar bilan ishlash tizimini takomillashtirish. *O'zbekiston pedagogikasi xabarnomasi*, 3(15), 44-48.

